

בתקן התורה

אשכול יוסף

מאוצרותיו דרבי יוסף זזי סימן טוב שליט"א
מוזבר הספרים "כרם יוסף" ו"א"ס פניה" ק ירושלים תובב"א

דרשה למתן תורה

מדוע התיירא משה שהמלאכים
ישרפוהו בהבל שבפיהם והלא
התורה מוגנא ומצלא?
ראה שאגת יוסף סכנה ורפואה
סימן כ"ח

לשורה משמוזת

לשוזרי התורה

הקו ישיר "קול יוסף"
לשיעורי

הרב יוסף זזי סימן טוב שליט"א

מוזבה"ס "כרם יוסף" ו"אשכול יוסף" ו"א"ס

073-371-8053

שיעורים למתן תורה:

232, 231, 165, 110, 109, 108

סדרת 9 שיעורים בפרק קניין תורה:

126, 123, 122, 121, 200, 117, 114, 113, 111

לבלעו ותזוי נפלאכם

את השיעורים זיתן להוריד מ"קול הלשון"

כמו"כ שיעורי הרב לצפיה

באתר בהכ"ס "מוסיוף"

**והלוים יזנו סביב למשכן העדת ולא יהיה קצף על-עדת בני ישראל
ושמרו הלוים את-משמרת משכן העדות:**

מדוע אין דין העמדת שומרים לבתי כנסיות ובתי מדרשות שהם פלטרין של מלך כבאב"ק?

הנה רבינו רמב"ם במשנה תורה (פ"ח מהל' ציט סגמיה), ביאר טעם מצות שמירת המקדש, שאע"פ שאין שם פחד מאויבים ולא מליסטים, אין שמירתו אלא כבוד לו, אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין. וכ"כ החינוך (מנחם ש"ס), ששמירה זו היא כדי לכבדו ולרוממו ולפארו, לא מהיות שם פחד מאויב חלילה, וכמ"ש במכילתא, גדולה למקדש שיש עליו שומרין, אינו דומה פלטרין שיש עליה שומרין לפלטרין שאין עליה שומרין, כי ע"י כבוד הבית ינתן מוראו בלב בני אדם.

לפי"ז צ"ב מדוע אין מעמידים שומרים ג"כ בבתי כנסיות ובתי מדרשות, לכבוד ולתפארת, כמו בבהמ"ק, שהרי בהכנ"ס הוי מקדש מעט, כמ"ש רבותינו במסכת מגילה (נע). עה"פ ביחזקאל (פקי י"ב), "ואהי להם למקדש מעט", אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. וידוע שיטת הרא"ם (סימן ש"ז), דמצוה לירא מן המקדש נוהג בבהכנ"ס ובהמ"ד מדאורייתא, שקדושתו כקדושת המקדש, והביאו החיי אדם (מ"ב כלל י"ז).

והנה הגם שאין לבהכנ"ס דין בהמ"ק ממש, ומצינו חילוקים רבים ביניהם, מ"מ לענין העמדת שומרים שהוא ענין כבוד כמ"ש הרמב"ם, א"כ בדין שיהיה נוהג גם בבתי כנסיות, שיש מצוה להדרם ולכבדם, בפרט שהוא דין שיהיה כפלטרין שיש עליה שומרים, כמו בכל העולם שכל פלטרין של מלך, יש עליה הרבה שומרים שהם ג"כ לכבוד.

והנה הרמב"ם במורה נבוכים (מ"ג פמ"ב) ביאר בטעם השמירה בבהמ"ק, שלא ינסו לתוכו האסורים בכניסה, כגון טמא ושיכור ופרוע ראש וקרוע בגדים, וכ"כ הגר"א במסכת תמיד (מ"ב), שתכלית השמירה למנוע זרים מלהיכנס למשכן. [אזכרה ימים מקדם שבימי חורפי זכיתי לראות את מר זקני, הסבא קדישא ה"ה עזיז לראש ז"ל שהיה עומד בפתח העליה להר הבית, (זמנו זה היה צניטה למוט), והיה מזהיר את כל הבאים לבל יעלו על ההר, כי הדבר אסור בתכלית כפי שפסקו רבותינו הקדושים, ושיש בזה חשש כרת, ורבים השיב מעוון, שרובם ככולם היו נסוגים אחור, ולא היו נכנסים להר הבית, כי רובא דעלמא לא מבינים את חומרת הענין]. והנה לפי טעם זה ניהא, דשייך שמירה דוקא במשכן ובמקדש, אבל לא בבתי כנסיות ובתי מדרשות, אבל לפי מ"ש הרמב"ם ביד החזקה, צ"ב כאמור.

ובמסכת שבת (מ"ב), אמר רב כל עיר שגגותיה גבוהין מבהכנ"ס לסוף הרבה שנה' "לרומם את בית אלהינו ולהעמיד את הרבותיו", הרי שלמדו דין זה בבהכנ"ס מהכתוב "לרומם את בית אלוקינו" שנאמר על בהמ"ק. וכתב הש"ך (פ"שם ג"ש), ובזמן הגלות בתי כנסיות הם מקדש מעט, והביא מהזוה"ק (פ"עא מהימנא מ"ג נ"ט ז), שצריך לבנות את בית הכנסת ולשכללו בטוב הרבה, ולתקנו בכל תיקונין, שהרי בית הכנסת למטה מכוונת כנגד בית הכנסת של מעלה, ולכן צריך להיות מתוקן בכל כדוגמת בית הכנסת של מעלה. וראה ברבינו בחיי בספרו כד הקמח (עקף ציט סגמיה), שטעם זה הוזהירו שיהיה נר תמיד דולק בבהכנ"ס.

והשערי תשובה (סימן מ"ח) מביא מאור זרוע שיקרא קרבנות דוקא בבית הכנסת, דוגמת העבודה, כי בהכנ"ס מקדש מעט, ובמקום המקדש, ואסור להקריב בכל מקום כי אם בבהמ"ק. וכעין זה ראתי בספר טעמי

המנהגים (ק"ד ע"ב) שהביא מספר הגן שהמתפלל יחיד שלא בבית הכנסת קרוב לומר שחייב כרת ח"ו, כיון שהתפילה היא במקום קרבן, והווי כמו שחוטף חוץ. וכ"כ הגאון רבי יצחק פלאג'י זצ"ל בספרו יפה ללב (ח"ג פ"א ס"ג סי' 160 ע"ב).

והמהרי"ל (הלכות שמחות), הביא שמנהג רבו מהר"ש מאושטרך, כשהיה נפרד מהאבל בבית הכנסת, היה אומר: "מי ששייכן שמו בבית הזה הוא ינחמך", ושאל לרבו מה שיכון שמו שייך בביהכ"נ שלנו, הרי רק בבהמ"ק היו אומרים כן? והשיב דבהכ"נ הוא מקדש מעט, כמ"ש בגמרא מגילה כנ"ל.

❦ יישוב א' ❦

משום עוגמת נפש דחורבן בהמ"ק

שמעתי ממרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א שקרא תיגר על מה שפיארו ושיכללו את רחבת הכותל המערבי לנאותה ולייפותה, וטעמו ונימוקו עימו דאדרבה ראוי היה להשאירו בחורבנו, כמ"ש במגילה (כ"ג ע"ב וע"ג) שבית הכנסת שחרב, שאע"פ שעומד בקדושתו, אם עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עוגמת נפש, ופירש רש"י כדי שתהא עוגמת נפש לרואיהן ושיזכירו את ימי בניינו, ואת שהיו רגילין להתאסף שם ויבקשו רחמים שיחזרו לקדמותו. וכן נפסק ברמב"ם (פ"ג פ"ב ס"ב), ובשו"ע (פ"א ק"ב), ע"ש. כמו כן בעניין רחבת הכותל המערבי, על ידי שישאר בחורבנו, יתעוררו הבאים בליבם להעתיר להתחנן ולכבות על בניית המקדש, ואדרבה צריך להשאירו בחורבנו כדי שהרואים ירגישו בחורבן ויבקשו עליו רחמים, אבל עתה שרואים את הרחבה בנויה ומשוכללת, אין נותנים דעתם די לכך, וכ"ש שאין לייפותה ולנאותה שזה מטשטש את חורבן המקום, [וראה מה שאכתוב בזה להלן].

כמו כן י"ל בנידוד, דאה"נ אף בבתי כנסיות מן הראוי היה להעמיד שומרים כמו בבהמ"ק, לכבוד ולתפארת, אמנם כיון שבבהמ"ס אי"ז מעיקר הדין, לכן לא התקינו להעמיד בו שומרים, כדי שיוכרו שבהמ"ק חרב ויתפללו. ואע"פ שבהמ"ס צריך להשתדל בכל עוז לפארו ולרוממו, מ"מ כיון שעניין השמירה מעיקרו הוא בבהמ"ק, ומורה על קיומו, לכן בשב ואל תעשה, אין מעמידים בו שומרים.

ובזה גם ניחא הטעם שאין מעמידים בו שומרים על בהמ"ק, והלא כ' הרמב"ן והרמב"ם שמצוה זו נוהגת לדורות, ואמנם לטעם שהשמירה משום כבוד ניחא, דה"ט דבזה"ז שהבית חרב, אין כבוד להעמיד שומרים על פלטרין חרב ושמש, וכ"כ החינוך שם שמצוה שמירה נוהגת רק בזמן הבית.

אבל לפי מ"ש הרמב"ם במורה נבוכים (פ"ג פ"א), טעם השמירה שלא יכנסו לתוכו האסורים בכניסה, כגון טמא שיכור פרוע ראש וקרוע בגדים, וכ"כ רש"י (צפ"ט ט"ז), ששמירת המקדש שלא יקרב זר, וכ"כ הגר"א במסכת תמיד (פ"ב ע"ב), א"כ גם עתה בהיותו חרב צריך להיות מצוה זו נוהגת, שהרי כ' הרמב"ם (צ"ג פ"ג ס"ג ע"ג) שבהמ"ק נתקדש בקדושה ראשונה שקדשה שלמה, שהוא קידש העזרה וירושלים לשעתו וקידשו לעתיד לבא. ועוד כ' (ע"ג ט"ז), שאע"פ שהמקדש היום חרב בעונותינו, חייב אדם במוראו כמו שהיה נוהג בו בבניינו, שנא' "את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו", מה שמירת שבת לעולם, אף מורא מקדש לעולם, שאע"פ שחרב בקדושתו עומד. וכ"ד רוב הראשונים, למעט הראב"ד שהשיג שם.

ואולי לפי מה שנתבאר י"ל שלכן אין מושבים שומרים, ומבטלים מצוה זו בשב ואל תעשה, כדי שיתעוררו הבריות לראות גודל אבידת החורבן, שהבית חרב ופרוץ, שועלים הילכו בו, ויתנו ליבם להתפלל ולבקש רחמים על בניינו.

ויותר נראה ליישב בס"ד דה"ט שבזמן שהבית חרב אין בו דין שמירה, שאף לפי הטעם שלא יכנס בו זר או שתי יין, עיקר החשש שיבואו להיכנס בו, דוקא בזמן שהבית בנוי ומשוכלל, ובאים שמה להקריב קרבנות ולשרת פני ה', אבל עתה שהבית חרב, למה יבואו לתוכו, ואדרבה הרי זה כאדם שביתו נשרף וגלה מביתו, שאינו מבקש לבקר שם ראותו בכל עת, כי ע"ז מתעורר צער נורא, ומרחיק לכת, והרי בדורות הקודמים כ"כ היו מצטערם על חורבנו, עד שמה"ט נפסק בשו"ע (פ"א ק"פ ע"ב) שהמנהג לכסות את הסכין בשעת בהמ"ז, ובבית יוסף שם הביא משבולי הלקט (פ"א ק"פ ע"ב) טעם לדבר שפעם אחת היה אחד מברך ברכת המזון, וכשהגיע לברכת בונה ירושלים וזכר חורבן הבית, לקח הסכין ותקעו בבטנו, ועל כן נהגו לסלקו בשעת ברכה, ושכ"כ באורחות חיים (ה"ל צ"ה ע"א פ"א ט"ז). ויעיין עוד להגר"ש רבינוביץ שליט"א רב הכותל המערבי, בשו"ת שערי ציון (פ"א ס"ו).

למעשה, לעניין מה שמשפצים ומפארים את מקום רחבת הכותל המערבי, נראה דה"ט דלא גרע דינו מבית הכנסת, שהכל קבעוהו למקום תפילתם כל הדורות, וא"כ אדרבה בית הכנסת צריך לבנותו ולשכללו, ואינו עניין לחורבן בהמ"ק, הגם שהוא סמוך ונראה, וכמבואר בדברי מרן רבינו עובדיה יוסף זצוקל"ה בספרו חזון עובדיה (ד' מעניות, עמ' פ"א ופ"ב), שהאריך לדמות וללמוד דיני הכותל המערבי מדיני בית הכנסת, א"כ בדין שצריך לשפץ ולהעמיד את רחבת הכותל על תילה, ובה"ג ניחא מה שהתיר שם בחזו"ע לתלוש וליטול לעצמו עשבים הגדלים בכותל לסגולה, ולא הצריך להניחם שם מפני עוגמת נפש כדן בהכ"ס שחרב.

שוב מצאתי למרן הגר"ש אלישיב זצ"ל (קונן משנות ח"ג ס"ג כ), שכתב שהואיל ורחבת הכותל המערבי משמש למקום תפילה להמון בית ישראל, ורבים המה הבאים לשפוך שיח ולהתפלל במקום קדוש זה, דינו כבית תפילה, ומצוה לכבד את המקום, כמבואר בשו"ע או"ח (סימן ק"ב). אמנם לעניין ניקוי אבני הכותל, כתב שהדבר תלוי אם הכותל הוא חלק מהעזרה, דאם לאו, דוקא בתוך בית הכנסת שחרב נאמר הדין של עוגמת נפש, ולא שמענו שגם מחוץ לבית הכנסת יהיה הדין כן, ושהמנהג שלא להחזיקו בקדושת העזרה, אמנם כתב לצדד דאת האבנים עצמם, רצוי להשאירם כך, באותה מתכונת שעמד כל מאות השנים מיום חורבנו, מבלי לנקותם ולצחצחן בהתזת חול חם, להוסיף נופך של עוגמת נפש לרואיהן, שבית מקדשינו ותפארתנו היה לשריפת אש, ויבקשו רחמים שנוכה בקרוב לבניינו.

❦ יישוב ב' ❦

השוקדים בתורה ובתפילה הם הם השומרים

עי"ל בס"ד דאדרבה לפי הטעם שהשמירה בבהמ"ק מפני הכבוד, שאינו דומה פלטרין עם שמירה, לפלטרין שאין בו שמירה, א"כ העוסקים יומם ולילה בתורה ובתפילה בבתי כנסיות ובתי מדרשות, הם הם השומרים, שודאי בתי הכנסיות ובתי המדרשות לכך עשויים, להיות יושבים בהם תמיד, יומם ולילה, משמרות משמרות, וכך היה בדורות הקודמים, וידוע שכך היה בישיבתו של הגר"ח וולאז'ין זצ"ל, ומקרא מפורש הוא בישיבתו (פ"ג ט"ז), "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו המזכירים את ה' אל דמי לכם", ופירש האלשיך הקדוש, אלו ת"ח דלא פסיק גירסא מפומייהו בעוה"ז, כי הן הם שומרי החומות, "המזכירים את ה'", שמתפללים תמיד לפניו ית' משכמים ומעריבים, "אל דמי לכם" כלומר שאינכם שותקים מלהתפלל ולעסוק בתורה תמיד.

דרשה למתן תורה

היאך הלל הזקן סיכן את עצמו
למות כדי ללמוד תורה?

ראה בספר שאגת יוסף סכנה
ורפואה סימן ל"ו

דרשה למתן תורה

אמר אבדימי בר המא בר דוסא מאי
דכתיב (דברים ל') "לא בשמים היא
ולא מעבר לים היא", לא בשמים
היא, שאם בשמים היא אתה צריך
לעלות אחריה, [עירובין נה.], ואפילו
היו אומרים לך עשה סולמות ועלה
לשמים ולמד תורה אתה ראוי לעלות,
[מדרש דב"ר מכת"ו].

אם התורה היתה בשמים היאך
היה האדם יכול לעלות אחריה
ללומדה בשמים?

ראה אשכול יוסף עה"ת
פרשת נצבים

דרשה למתן תורה

היאך אירס הקב"ה את ישראל
בתורה והלא המקדש בס"ת
אינה מקודשת?

ראה בספר טבעת יוסף חופה
וקידושין בסופו בדרשות

משא"כ בהמ"ק שבלילה לא היו עובדים בו, כמו שדרשו במנחות (ק). עה"פ בתהלים "שיר המעלות הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות", מאי בלילות? א"ר יוחנן אלו ת"ח העוסקים בתורה בלילה, מעלה עליהן הכתוב כאילו עוסקים בעבודה. וביאר המהרש"א שהרי עבודת הקרבנות היא ביום ולא בלילה, והיאך הכתוב משבח את העובדים בבית ה' בלילות, ולכן מכח זה דרש רבי יוחנן שבהכרח הכוונה לעוסקים בתורה בלילה, שמעלה עליהם כאילו עוסקים בעבודתם. ועוד שאף מה שהיו עובדים בבהמ"ק במשך היום, אינו כתפילה ות"ת שעוסקים בהם תמיד בבתי כנסיות ובתי מדרשות.

✽ יישוב ג' ✽

בתי כנסיות ובתי מדרשות אין צריכים שמירה

הנה מלפנים תמהתי מה הפשט בהבנת דברי הרמב"ם, שהשמירה בבית המקדש מפני הכבוד, והלא מאחר ואין שם פחד מאויבים ולא מליסטים, כמ"ש הרמב"ם, א"כ אדרבה זהו כבודו של פלטרין של מלך מלכי המלכים, שאינו צריך שמירה, ואדרבה הלא מצינו שעל דבר זה נעשו עוונות שנא' "ויבאו עד גורן כידון וישלחו עוזא את ידו לאחוז את הארון" אמר לו הקב"ה: עוזא נושאיו נשא, עצמו לא כל שכן?! (סוטה טו). ואשר על כן שמא י"ל שכל עניין השמירה שהקפידה התורה בבהמ"ק, מפני הכבוד בבהמ"ק, היינו רק מפני עמי הארץ שאינם יכולים להבין בזה עומק העניין לאשורו, או מפני אומות העולם ומלכיהם שבאים מכל העולם לבהמ"ק להקריב קרבנות, ויתמהו היאך בפלטרין של מלך אין שמירה, ואין עניות במקום עשירות.

לפי"ז בדין כנסיות ובתי מדרשות אין צריך להושיב בהם שומרים, שהרי התורה אגוני מגנא ואצולי מצלא כמבואר בגמרא סוטה (טו). ובמסכת בבא בתרא (י): איתא, אמר ריש לקיש רבנן לא צריכים שמירה, דכתיב (צלאשית כ"ג) "אספרם מחול ירבון" ודרשו חז"ל אספרם למעשיהם של צדיקים מחול ירבון, ומה חול מועט מגין על הים, מעשיהם של צדיקים שהם מרובים מהחול כל שכן שמגינים עליהם, ולכן פטורים לשלם מס לשמירת העיר, וכן נפסק ברמב"ם (שניס ו' ט"ו א' י'), וכן בשו"ע (מו"מ ס' קס"ג ס"ד י"ד רמ"ג ס"ג) וזה לשונו, דברים הצריכים לשמירת העיר לוקחים מכל אנשי העיר, ואפילו מהיתומים, חוץ מתלמידי חכמים, שאין ת"ח צריכים שמירה, שתורתן משמרתן. וכן איתא במדרש רבה (פסח דברים כ"ג) "ואת העם צו לאמר אתם עוברים בגבול אחיכם בני עשוי היושבים בשעיר ויראו מכם, ונשמרתם מאד", מבקשים אתם שיראו מכם עסקו בתורה, כמו שנאמר "ונשמרתם מאד לנפשותיכם". עוד דרשו רבותינו במסכת מכות (י): "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים", מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה, שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה. וכן איתא במדרש (עי' גמ"ד י"ג כ"ג א) עה"פ "אלף למטה אלף למטה", שעל כל אלף שהיו יוצאים למלחמה היו כנגדם עוד אלף שיושבים ועוסקים בתורה ומתפללים.

וכדברים האלה העיד החזון איש (ספר צדיקי סוף ענדל עמ' תק"ח) שכל זמן שבעל השערי יושר הגר"ש שקופ זצ"ל ובעל הברכת שמואל הגרב"ב לייבובין זצ"ל היו עוד בחיים, לא היו הנאצים יכולים לכבוש את ליטא, כי עמלם בתורה עד נשימתם האחרונה הגינה על ליטא, ורק לאחר שנפטרו נפלה ליטא בידי הגרמנים הארורים ימשי"ו. וא"ת כיון שהתורה מגינה ומצילה, א"כ היאך מצינו שת"ח נהרגו ונרצחו בעת שעסקו בתורה, ראה מה שהארכתי בזה בשאגת יוסף סכנה ורפואה (סימן ג' בסערה).

"עין חיים למוזיקאים בה ותומכיה מאושר"

י"ל לזכות ידירנו האזנים היקרים והנעימים
אוהבי התורה פטרוננו העלון "אשכול יוסף"
מר **ג'דעון זיסים** הי"ו ומר **אהרן זיסים** הי"ו
אורך ימים בימינו בשמאלה עושר וכבוד,
בבריאות איתנא ונהורא מעליא שובע שמוזות וכט"ס.
בכלל הברכות יבורך ידירנו היקר **ע'לובי זיסים** הי"ו
מוקדש ומונצח **לע"ז הזריחה היקרים**:
סאלם אליה בן משרה ז"ל, **זריחה** בת זריחה **ע"ה**
לע"ז זיסים בן זריחה ז"ל, ולע"ז **זיסים מועלם** בן סלימה ז"ל
ולע"ז **מיכאל** בן זריחה ז"ל, **ת. ג. ז. ב. ה.**

"וקול התור נשמע בארצנו"

להאזנה לשיעורי
מוה"ר **יוסף זוי סימן טוב** שליט"א
מוזת"ס "כרם יוסף" ו"אשכול יוסף" עה"ת

073-371-8053

שמעו ותזו נבליכם

לצינתוק והאזנה בשידור זוי: זויג והקש #
את השיעורים ניתן להוריד ממערכות
"קול הלשון"

אשכול יוסף

מאגזינותיו דמוה"ר יוסף זוי סימן טוב שליט"א
מוזכר הספרים "כרם יוסף" ו"א" ס פניה"ק ירושלים תובב"א

זעשה ונשמע

מתן תורה במשנת רבותינו מתוך דברים שנשאו בהיכל ישיבת "כרם יוסף" לבני עלייה

מרן הגר"ד כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון"

אנחנו נמצאים בימים שלפני מתן תורה. הימים שלפני מתן תורה, זה ימים כמו שהראש ישיבה הגאון הגדול הרב משה צדקה שליט"א הוכיח, זה ימים של הכנה למתן תורה. כל שנה ושנה, אומר הרמח"ל, מתעורר ההארה של מתן תורה עם הכנה של מתן תורה. וכשאנחנו מתכוונים וחושבים, כמה אנחנו נבוא לקראת מתן תורה, מה באמת הדרך שלנו להתחזק, איך באמת להתכונן לימים האלה.

במס' מגילה בדף ל"א ע"ב אומרת הגמ' : 'תניא, ר' שמעון בן אלעזר אומר, עורא תיקן להם לישראל תקנת עורא שיהיו קוראים קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושכמשהנה תורה קודם ראש השנה". כמו שאנחנו נוהגים. וכתוב בספר משך חכמה שגם במערכת שהיו קוראים פעם בשלוש שנים את התורה, היה סדר מיוחד של קריאת פר' קללות לפני שבועות, ולפני ר"ה. למה, מה הטעם? "אמר אב"י מי תימא ריש לקיש, כדי שתכלה שנה וקללותיה", ואומרת הגמ' "עצרת נמי ר"ה היא" "דתגן ובעצרת על פירות האילן" או הגמ' קשה מאד, וכבר עמדו עליה מפורשים. כתוב באותה משנה שבכפס נידונים על התבואה, לא כתוב כאף מקום שזה ר"ה. כתוב בתג נידונים על המים, לא כתוב שזה ר"ה. במה נהיית עצרת לר"ה, מה הפשט פה בגמ'?

או בספר השל"ה הק' מביא פה חידוש גדול. אקרא לכם את הלשון. הוא מביא את זה בשם ספר תולעת יעקב, זה ספר מהמקובלים הקדמונים, הוא אומר דברים נפלאים מאד, וזה לשונו: "ודע כי כמו שבר"ה רצה הקב"ה להשגיח ולדרוש מעשי בני אדם, כי הוא יום הבריאה הראשונה בחידוש העולם" העולם הרי נברא בר"ה, אז באותו יום הקב"ה פוקד על בריאת העולם מחדש, "וכמו שתקינו לאמור זה היום תחילת מעשיך וזכרון ליום ראשון, כן רצה הקב"ה ביום שהוא מתן תורה שהוא מורה על חידוש העולם" לכן זה נקרא ר"ה. למה זה היום שמורה על חידוש העולם? זה לא מסביר בעל תולעת יעקב. אבל הפשט הפשוט, רש"י אומר "ויהי ערב ויהי בקר יום השישי" מה זה יום השישי? אומר רש"י, "כולם תלויים ועומדים עד יום שישי, הוא יום השישי בסיון, שקבלו ישראל את התורה, התחזקו כל יצירת בראשית, ונחשב כאילו נברא העולם עתה". אנחנו יודעים שהיום יש לנו ר"ה חדש, כל העולם קיים בשביל התורה. ביום הזה כאילו יש את בריאת העולם. כך כתוב כאן בדברי רש"י.

אבא שלי ז"ל היה אומר שמענו מהגאון ר' איסר זלמן מלצר ראש ישיבת עין חיים, שתמיד היה כל שנה בבכיות גדולות מביא את השל"ה הק' לפני חג השבועות, והיה אומר רבותי, תדעו לכם חג השבועות זה יום הדין על התורה. כך כת' בס' תולעת יעקב. אז הוא אמר מה זה יום הדין על התורה? יש יום הדין של ר"ה, מה זה שני ימי הדין? או הוא אמר - יום הדין של ר"ה זה יום הדין כללי על האדם, על החיים, על ההצלחות, על הצרות, על הנסיונות. אבל יום חג השבועות שמתבחינה רוחנית זה ר"ה, יום הדין על התורה. דנים בו ביום הזה, האם אתה ראוי לקבל תורה או לא? אם בטלת את התורה אתה מאבד את הכלים לקבל תורה. אם אתה ראוי לקבל תורה, הקב"ה ישיפע לך שפע לקבל תורה. זה הפשט בעצרת יום הדין על מתן תורה.

וכמוכן שאילו הן הדברים. שכמו שיש הכנה לר"ה, יש סדר שלם של חג אלו, אז ככה יש סדר של הכנה למתן תורה. אצל הגאון מוילנא כתוב שהכנה למתן תורה, כתוב במעשה רב, היה מתחיל כבר למחרת הפסח, "היה מוסף פרישות על פרישותו". אז פעם שאל אותי איזה אדם גדול, איזה פרישות כבר הגאון מוילנא יכול להוסיף? הגאון מוילנא היה ישן כל לילה שעתים, לא שעתים רצופות, ארבע פעמים במשך 24 שעות, כל פעם קצת פחות מחצי שעה, בשביל לא לישון שיתן נשמו. והאכילה שלו היה אוכל רק פת לחם עם מים, חוץ משבת שהיה אוכל גם בשר. וחזן מזה היה יושב ועוסק בתורה ובתפילה בלי הפסקה של רגע, מה שייך להוסיף עוד פרישות על פרישותו? אמרתי לו, אני לא יודע. מה אני יכול להגיד על זה? אבל כתוב שגם לפי ערכו של הגאון מוילנא, היה הכנה למתן תורה, הוסיף פרישות על פרישותו. כך הלשון שמה.

הגאון ר' יוסף חי סימן טוב הוכיח את דברי הרמב"ם, שאדם לא זוכה לכתרה של תורה רק אם לא מאבד את כל יליותו אפילו לילה אחד לאכילה ולשתיה ולשיחה. כת' פה דבר נורא. אדם ילמד שנים, לילה אחד לא עסק בתורה, לא זוכה לכתרה של תורה. לא כת' שלא מקבל שכר. כתר של תורה לא. כתר של תורה זה רק לילה אחד. מה הפשט בזה? אז חשבתי, פשוט מאד. יש שלשה כתרים. כתר מלכות למלך. כתר כהונה לכהן. יש כתר תורה. למי שמים בראש כתר תורה? לא למי שיועד תורה. כתר כהונה שמים לכהן, כתר מלכות שמים למלך. צריך להיות כהן בשביל כתר כהונה, צריך להיות מלך בשביל כתר מלכות. צריך להיות תורה בשביל לקבל כתר תורה. מי שנהיה התורה בעצמותו, הוא זוכה לכתר תורה. אם אדם כל מהותו זה תורה, אך יכול לילה אחד להתעסק עם אכילה ושתיה ושיחה? אם אדם נאם, יכול להיות שהתורה זה מציאותו, עמל ויגע כל רגע פני, יש לו אונס יש לו הורים חולים, אבל חוץ מזה מנצל את כל הזמן. יכול לזכות לכתר של תורה.

מרן הגר"מ צדקה שליט"א ראש ישיבת "פורת יוסף"

ברשות הגאון הגדול ראש ישיבת "חברון" מרן הגר"ד כהן שליט"א, להגדיל תורה ולהאדירה, ברשות ראש ישיבת "כרם יוסף" המזכה את בני הישיבה בימים אלו, לשבת ולעסוק בתורה, מקום שאין איש השתדל להיות איש. ואחרון אחרון חביב, הנמצאים פה, הבחורים המסולאים בפז שלומדים בחשק, בהתמדה, גם בימים אלו.

אנחנו באים לקראת מתן תורה. ועלינו קצת להתבונן לדעת איך לקבל את התורה. הרי ידוע מה שרבותינו הק' אומרים, שכל חג וחג מתעורר אותם האורות, אותו הכח שהיה אז בתקופה הראשונה. יצ"מ בליל פסח, וזה אנחנו רואים בפועל איך כל הבתים בשמחה, כולם בהתלהבות, פלא פלאות. מה זה? אלא אותו האור מתעורר מחדש בקרב ליבותיהם של כל ישראל. אותו דבר ליל שבועות. אנחנו רואים שביליל שבועות, כל הלילה יושבים כולם ולומדים, כי מתעורר אותו אור של מתן תורה. וכשם שהיה במתן תורה דבר יחיד ומיוחד, שבעולם שלם הכנות איך לקבל תורה. יום הראשון אמר להם כך, יום השני אמר להם כך. יום השלישי אמר להם כך. ז"א כדי לקבל תורה א"א בלי הכנות. כל העומר אומרים רבותינו שזה היה הכנה למתן תורה.

בפס' הראשון של הפרשה נאמר, "בחדש השלישי בצאת בני ישראל ממצרים, ביום הזה באו מדבר סיני". רש"י אומר - ביום הזה, בר"ה. לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מה הוא ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו. תתארו לכם, איך יתכן דבר כזה, איזה יום שניתן מעמד הר סיני, הרי זה משהו שאין כדוגמתו. כל העולם היה דממה, שור לא געה, ציפור לא צייץ, ברקים, קולות, איזה מדרגה הם היו עם ישראל אז, איך למדו את התורה ואיך קבלו. איך אפשר לאמר, שיהיו בעיניך חדשים כאילו היום ניתנו. ולא עוד, אדם למד פעם את הגמרא, פעם, פעמיים שלוש, שמעו איזה חידוש, פעם פעמיים - כבר שמענו, מה אתה מחדש לנו. אפילו דבר חדש, לא יכולים לשמוע פעמיים, שלוש, כבר שמענו. והתורה מצווה עלינו שלא ככה לומדים תורה - תורה צריך ללמוד חדשים בעיניך כאילו היום ניתנו. זה דאורייתא.

ידוע קושיית הט"ז, שאלה גדולה בברכת התורה, אנחנו אומרים בברכת התורה "אשר בחר בו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה ה' נתן התורה", מה זה נתן התורה? צריך להגיד נתן התורה? אומר הטורי זהב חידוש, שתורה זה לא כמו כל הלימודים וכל המקצועות וכל המדעים. לימודים, אדם לומד פעם אחת וזהו, אני יודע וממשיך לפי ידעיה שקבלתי. בתורה זה לא כך. אדם לומד תורה, מקשה קושיא, מתרץ תירוץ, אם זכית להגיד תירוץ נכון, הבנה נכונה, מהשמים שלחו לך תורה מלמעלה, שדעת את זה ותלמד. זה לא סתם דברים, זה מתן תורה מחדש.

תראו איזו מעלה גדולה, שאדם פשוט, בשר ודם, שמקבל תורה כל יום מחדש. איזה מדרגה גבוהה הנשמה של עם ישראל. וזה הכוונה יהיו דברי תורה בעיניך כחדשים זה לא כחדשים, זה באמת חדשים. כי אם באמת לא היה חדשים, לא היינו מלמדים את עצמינו, נעשה כאילו בעיניך כחדשים. זו תורת אמת, אם זה חדש או לא חדש. אלא בודאי שזה באמת חדשים, רק הבעיה שבעיניך זה לא כחדשים. אתה לא מבין שזה חדשים. אתה צריך להבין שזה חדשים. אתה צריך להבין שכל פעם שלומדים מחדש, אז הקב"ה שולח השראה מיוחדת, הבנה מיוחדת.

אם אדם זכה ללמוד יום אחד טוב, או הקב"ה נתן לו ס"ד להבין עוד יותר טוב, ואם ביום הראשון לא הבין, יום השני עוד יבין, יום השלישי יבין, יש כל מיני סיבות. עד שאדם מגיע למדרגה שלו, זה לא הולך בקלות. אבל זה שיהיו בעיניך כחדשים.